

ΕΤΟΣ Δ΄.

Ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ, 31 Ἰανουαρίου 1872.

ΦΥΛΛ. ΙΗ΄.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ

ΤΗΣ ΒΙΕΝΝΑΙΑΣ ΣΥΝΟΛΟΥ

ΥΠΟ

ΔΟΥΚΗΣΣΗΣ ΜΥΛΑΒΑΣ.

(συνέχεια· ἴδε φυλλ. ΙΕ΄.)

«Δυστυχῆ! ἐκράξεν ἐκπληκτος ὁ Μάττερνιχ ἀτενίζων τὸ περίλυπον τοῦ Ὑψηλάντου πρόσωπον. Δυστυχῆ! βλέπω ὅτι ὀνομάσας ὑμᾶς ἰδεολόγον εἶχον δίκαιον. Τώρα βλέπω ὑμᾶς ἐννοῶ πῶς ὁ ψυχρὸς Καποδίστριας ὁμιλεῖ μετὰ τόσου ἐνδιαφέροντος περὶ ὑμῶν, πῶς ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος αἰσθάνεται ζωηροτάτην δι' ὑμᾶς συμπάθειαν. Τώρα ἐννοῶ ἐπὶ τέλους δικταϊακυρία εἶναι ἐνθουσιασμέναι δι' ὑμᾶς καὶ Σὰς ἀποκαλοῦσιν ἰδίαι καὶ δημοσίαι Ἀπόλλωνα. Τῆ ἀληθείᾳ ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ ὑμῶν εἶσαθε ὄρατος. Ὁ ἱερός τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἥλιος λάμπει τόσον ζωηρῶς ἐπὶ τοῦ ὄρατου ὑμῶν προσώπου, ὥστε μικροῦ ἐδέησε καὶ ἐγὼ ὁ ψυχρὸς διπλωμάτης τυφλωθεὶς νὰ παρκαυρθῶ καὶ νὰ θεωρήσω ὡς πρᾶγμα δυνάμενον νὰ κητορθωθῆ τὸ ἰδανικόν, τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος. Ἀπελευθέρωσις τῆς Ἑλλάδος! ἡ φράσις αὕτη ἤρει ὡς θεία

μουσικὴ εἰς τὰ ὦτα πάντων ἐκείνων, οἵτινες παῖδες ὄντες καὶ ἐπὶ τῶν βιβρίων τοῦ σχολείου καθήμενοι ἐνεθουσίαν διὰ τὸν Λεωνίδα, ἐθαύμαζον τὸν Ἀλκιβιάδην, ἐδιδάχθησαν φιλοσοφίαν παρὰ τοῦ Σωκράτους καὶ ἠγάσθησαν τῆς Ἀσπασίας! Ἄλλ' οἱ ἤχοι τῆς μουσικῆς, ὅσον θεία καὶ ἂν ὑποτεθῆ αὕτη, γάνονται εἰς τὸν ἀέρα μηδὲν ὑπόλοιπον ἀφήνοτες. Ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Ἑλλάδος εἶναι φράσις κενὴ καὶ οὐδὲν πλέον. Δὲν γνωρίζετε τί ζητεῖτε, φίλε μου; παίξτε μὲ πῦρ, τὸ ὅποιον θὰ κατακαύσῃ ὑμᾶς πρῶτον. Ἄς λαλήσω πρῶτον περὶ ὑμῶν. Θέλετε νὰ ἐλευθερώσητε τὴν Ἑλλάδα. Νομίζετε ὅτι ἡ Ἑλλὰς θὰ Σὰς εὐγνωμονῆ διὰ τοῦτο; Οἱ Ἕλληνας, νῆε φίλε μου, ἐδείχθησαν ἀείποτε ἀγνώμονες, κατέστρεψαν καὶ κατεδίωξαν ἐκείνους, πρὸς οὓς ὄρειλον εὐγνωμοσύνην. Δὲν ἐπότισαν τὸν Σωκράτην τὸ κώνειον; δὲν ἐξώρισαν τὸν Ἀριστείδην, δὲν κατεδίωξαν τὸν Θεμιστοκλῆ, δὲν ἐλιθοβόλησαν σχεδὸν τὸν Φειδίαν; Δὲν ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους, ἕως οὗ ἀμοιβαίως καταστραφέντες ἐγένοντο ἔρμαιον τῶν ξένων; Καὶ ταῦτα ἐγένοντο κατὰ τὴν ὀρατιώτερην ἐποχὴν τῆς Ἑλλάδος. Τί νομίζετε δὲ ὅτι κατέστησαν τὴν Ἑλλάδα τόσοι δουλείας αἰῶνες; Δὲν γνωρίζετε τοὺς Ἕλληνας φίλε μου; δὲν γνωρίζετε τὴν διεσθαρμένην τῶν Φαναριωτῶν γενεάν. Ἐγὼ τοὺς γνωρίζω καλῶς διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὀργάνων μου τοὺς

ἐγνώρισα ἀρκούντως. Ὁ ἐγωϊσμός αὐτῶν ὑπερβαίνει τὴν ματαιότητα· ἔρπουσι πρὸ τῶν τυράννων τῶν διὰ ν' ἀξιωθῶσι ποταπῆς τιμῆς ἢ μηδαμινοῦ τίτλου. Οἱ Ἕλληνές σας πλέον, φίλε μου, δὲν εἶναι ἥρωες, εἶναι μηχανορράφοι καὶ συκοφάνται ἀλλήλων. Ἐξηχρειώθησαν καὶ ἐξεφυλίσθησαν ἐπὶ τασούτον, ὥστε θέλουσιν ἐξαναστῆ κατὰ τοῦ ἐλευθερωτοῦ, κατὰ τοῦ εὐεργέτου αὐτῶν, ὡς οἱ Ἰσραηλίται τῆς ἐξόδου. Προσέξατε λοιπὸν νέε φίλτατε ἰδεολόγε! οἱ Ἕλληνες δὲν εἶναι ἥρωες, εἶναι προδόται. Μὴ θυσιάσητε διὰ τοὺς διεφθαρμένους ἐκείνους τὴν ζωὴν σας, διότι ἡ θυσία εἶναι ματαία.

«Ὅχι· ὑψηλότατε ἔκραξεν ὁ Ὑψηλάντης· καὶ βέβαιος ἂν ἦμην περὶ τούτου, πάλιν ἤθελον θυσιάσει τὴν ζωὴν μου ὑπὲρ εὐγενούς ἰδέας. Ἀπὸ τῶν παιδικῶν χρόνων μου ἡ μόνη μου εὐχὴ εἶναι ν' ἀποδώσω εἰς τὴν τυραννομένην πατρίδα μου τὴν ἐλευθερίαν της καὶ νὰ ἐκδικήσω τὴν οἰκογένειάν μου, ἣτις ἔπεσε θύμα πολιτικῆς ὑπονοίας. Ἡ εὐχὴ αὕτη μὲ ἠκολούθησεν εἰς τὴν αὐλὴν, εἰς τὸν στρατὸν, εἰς τὰς μάχας· μοι δεικνύει ἐκάστοτε τὸν πατέρα μου, ὅστις θὰ ἔπιπτε θύμα ἐλεεινῶν κολάκων, ὅστις προδωθεὶς ὑπὸ ψευδοφίλων, μ' ὅλας τὰς πρὸς τὸ Διδάκιον ἐκδουλεύσεις του, κατεδικάσθη εἰς θάνατον, καὶ ἡ εὐγενὴς κεφαλὴ του ἤθελε πέσει ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου, ἂν ὁ ὕψιστος δὲν μ' ἐβοήθει νὰ τον σώσω καὶ νὰ καταφύγω μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ῥωσίαν. Παρὰ τὴν νεκρικὴν τῆς μητρός μου κλίνην ὤμοσα ν' ἀφιερῶσω ὅλον μου τὸν βίον εἰς τὴν κατὰ τοῦ Ἰσλαμισμοῦ ἐκδίκησιν, εἰς τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἀχρείων Τούρκων, οἵτινες διέταζαν νὰ πέσῃ ἡ κεφαλὴ τοῦ πατρός της, τοῦ τελευταίου τῶν Κομνηνῶν ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου. Ὅχι, ὑψηλότατε τὸ αἷμα τοῦ τελευταίου Ἕλληνοῦ ἡγεμόνος δὲν ἐχύθη ἐπὶ ματαίῳ! Τὰ ζωपुरοῦντά με αἰσθήματα ζῶσι καὶ ἐν ταῖς καρδίαις πάντων τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες διέφυγον τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου. Πιστεύετε, ὑψηλότατε, ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Μολδαυίας καὶ Βλαχίας θέλουσι κωφεύσει εἰς τὴν φωνὴν τῆς ἐλευθερίας, ὅτι θέλουσι μείνει ἀπαθεῖς ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἡγεμόνος των, τὸν ὁποῖον ἠγάπησαν τόσο, τοὺς προσκαλέσῃ νὰ ἐλευθερωθῶσι ;»

«Γνωρίζω ὅτι ὁ πατήρ σας διὰ τῆς μετριότητος καὶ φρονήσεως, μεθ' ἧς διώκησε τὰς ἐπαρχίας ἐκείνας ἐπέσυρε τὴν συμπάθειαν τῶν κατοίκων. Γνωρίζω ἐπίσης ὅτι αἱ συμπάθειαι

πάντων τῶν λαῶν θέλουσι συνοδεύσει τὴν μεγάλην καὶ ἱερὰν ἐπιχείρησίν σας. Ἀλλ' ἡ τύχη κατεδίκασε τοὺς πολιτικούς νὰ μὴ δίδωσιν ἀκρόασιν εἰς τὰς συμπαθείας τῶν λαῶν, ἀλλὰ νὰ διοικῶσι τὴν πολιτείαν κατὰ τοὺς μεγάλους νόμους τῆς συνέσεως, οἵτινες δυστυχῶς σπανιότατα εὐρίσκονται εἰς ἀρμονίαν μὲ τὰς συμπαθείας τῆς καρδίας. Μὴ ἀμφιβάλλετε διόλου, στρατηγέ, ὅτι καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος, ἂν μοι ἐπετρέπετο ν' ἀκούσω τὴν φωνὴν τῆς καρδίας μου, ἤθελον σπεύσει νὰ παλινρθώσω τὰς πεπτωκυίας δημοκρατίας καὶ τὰ πεπτωκότα βασίλεια, τὰ ὅποια ἔπεσον ἀδίκως, διότι ὁ δεινὰ ἢ ὁ δεινὰ μέγας ληστὴς ἠτέλησεν οὕτω. Δυστυχῶς ὅμως ἀναγκάζομαι νὰ μὴ δίδω ἀκρόασιν εἰς τὴν φωνὴν τῆς καρδίας μου, εἰς τὴν φωνὴν τοῦ δικαίου· εἶμαι δούλος τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς διπλωματίας. Ἐν τῷ προθαλάμῳ μου εἶδετε τόσους συνηθροισμένους· ἐπιτρέψατέ μοι νὰ Σας ἐξηγήσω τίνες ἦσαν οἱ κύριοι ἐκεῖνοι. Πρῶτον ἦσαν οἱ δύο τῆς Γενούης ἀπεσταλμένοι, τῆς δυστυχούς ἐκείνης δημοκρατίας, τὴν ὁποίαν καταπιὼν ὁ Ναπολέων τὴν προσήρτησεν εἰς τὴν Γαλλικὴν Αὐτοκρατορίαν. Οἱ Γενουήσιοι ἀπαιτοῦσιν οὐδὲν πλέον ἢ τὸ δίκαιόν των, τὴν παλινόρθωσιν τῆς δημοκρατίας. Τέλος πάντων αὐριον θέλω δεχθῆ τοὺς δύο ἀπεσταλμένους, καὶ ἤδη ὅτε ἔλαβον τὴν γνώμην καὶ τῶν λοιπῶν ἀνακτοβουλιῶν, θέλω τοῖς δώσει ὀριστικὴν ἀπάντησιν· ὅποια δὲ νομίζετε ὅτι θὰ ἦνε αὕτη; θέλω τοῖς εἶπει· ἀπιστρέψατε εἰς τὴν Γένοαν καὶ εἶπατε εἰς τοὺς συμπολίτας σας·» εἶναι ἄδύνατον. Ἡ ἐποχὴ τῶν δημοκρατιῶν παρήλθεν· ἡ Γένοα θέλει προσαρτισθῆ εἰς τὸ βασίλειον τῆς Σαρδηνίας (1). Ἐν τῷ προθαλάμῳ δεῦτερον ἦσαν Πολωνοὶ τινες, ἐν οἷς καὶ οἱ πλουσιώτατοι κόμητες Ποτότσκι. Τί ἀπαιτοῦσιν οὗτοι; Οὐδὲν ἕτερον ἢ τὸ ἱερὸν καὶ ἀψευδὲς αὐτῶν δίκαιον, τὴν παλινόρθωσιν τοῦ βασιλείου των, τὸ ὁποῖον τοῖς ἀφῆρπασε τὴν πικρῆλοῦσαν ἑκατονταετηρίδα ἡ δεσποτικὴ αὐθαιρεσία τῶν τριῶν μεγάλων δυνάμεων. Τί νομίζετε ὅτι θ' ἀποκριθῶ εἰς τοὺς Πολωνοὺς τούτους; Δὲν θὰ τοὺς δεχθῶ διόλου· ἄς κοσμῶσι τὸν παραθάλαμόν μου, ἕως οὗ ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσίας τοὺς προσκαλέσῃ παρ' ἑαυτῷ, τοῖς εἶπῃ ὅτι εἶναι βασιλεὺς τῆς Πολωνίας καὶ τοὺς διατάξῃ ν' ἀπέλ-

(1) Σημείωσις. Λόγοι τοῦ πρίγκηπος Μέττερνιχ· παράβαλε Memoires d' un homme d' état, τόμος 14.

θωσι νομίζοντες,] εαυτούς ευτυχείς διότι δὲν τοὺς στέλλει εἰς Σιθρίαν. Ἐν τῷ προθαλάμῳ παρῆσαν καὶ ἄλλοι οἱ πρέσβεις τοῦ ἀγαθοῦ καὶ δυστυχοῦς βασιλέως τῆς Σαξωνίας, ὅστις μὴ τολμῶν νὰ ἔλθῃ ἐν Βιέννῃ, διατριβῆι ἐν Πρεσβούργῳ καὶ διαπραγματεύεται μεθ' ἡμῶν περὶ τῆς παλινρθώσεως τοῦ κράτους του, περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν ἐπαρχιῶν του, τὰς ὁποίας θέλει νὰ καταπῆῃ ἡ Πρωσία. Γνωρίζετε τὸ ἔγκλημα τοῦ βασιλέως τῆς Σαξωνίας; Τὸ ἔγκλημά του εἶναι ἡ τιμιότης ὁ νῆπιος ἐνόμισεν ὅτι οἱ ὄρκοι πρέπει νὰ τηρῶνται. Ἦν σύμμαχος τοῦ Ναπολέοντος, ὡς καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας, ὡς καὶ πάντες οἱ λοιποὶ γερμανοὶ βασιλεῖς, δούκες καὶ πρίγκηπες. Ἄλλ' οὗτοι ἔμενον σύμμαχοι τοῦ Ναπολέοντος ἕως οὗ ἦν εὐτυχής, ἔμενον πιστοὶ ἕως εὖ ἐνίκ' ἄμα ἠττήθη, ἄμα ἐδυστύχησε, τὸν ἐγκατέλιπον. Ὁ βασιλεὺς ὅμως τῆς Σαξωνίας εἶχε τὴν ἀνοσιάν νὰ μείνῃ πιστὸς σύμμαχος τοῦ Ναπολέοντος καὶ ἐν τῇ δυστυχίᾳ. Ἴδου τὸ ἔγκλημά του, διό θ' ἀπολέῃ τὴν τῶρα τὰς ὠραιότερας ἐπαρχίας τοῦ κράτους του. Ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας εἶναι ὡς μαινόμενος κατ' αὐτοῦ καὶ ἀπαιτεῖ νὰ τὴν τιμωρήσῃ παραδειγματικῶς. «Πρέπει νὰ τιμωρηθῇ ἔλεγε χθὲς ἐν τῇ συνεδριάσει πρὸς τὸν πρίγκηπα Ταλλεϋράνδον, ὅστις συνηγόρει ὑπὲρ τοῦ δυστυχοῦς βασιλέως. Πρέπει νὰ τιμωρηθῇ, ἔλεγε, διότι εἶναι ὁ μόνος προδότης τῶν συμπερόντων τῆς Εὐρώπης.» «Προδότης ἐπανέλαβε μειδιῶν ὁ Ταλλεϋράνδος, ἀπὸ πότε; Μεγαλειότατε (1). Εἶδετε τοὺς πρέσβεις τῆς Σαξωνίας ἐξεργουμένους τοῦ σπουδαστηρίου μου;»

«Μάλιστα, ὑψηλότατε, ἀπήντησεν ὁ Ὑψηλάντης καὶ ἰδὼν αὐτοὺς τόσον περιλύπους καὶ κατηρεῖς, ἰκέτευσα τὸν Θεὸν τῆς δικαιοσύνης νὰ μὴ ἐξέλθῃ καὶ γὰρ ὡς ἐκαῖνοι.»

«Ἰδεολόγε, εἶπεν ὁ Μέττερνιχ, ὑψῶν τοὺς ὤμους. Ἐπικαλεῖσθε τὸν Θεὸν τῆς δικαιοσύνης, ἐν ᾧ εὐρίσκεσθε ἐν τῇ Βιενναίᾳ Συνόδῳ, ἐνθα ἐπιθεωρεῖται ὁ χάρτης τῆς Εὐρώπης. Οἱ πρέσβεις θέλουσιν ἀναγγεῖλαι εἰς τὸν βασιλέα τῆς Σαξωνίας ὅτι πρέπει νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσίας τὸ ἡμισυ τοῦ βασιλείου του, καὶ ὅτι καὶ μετὰ τὸ ἕτερον ἡμισυ θὰ ἐξακολουθῇ ὢν βασιλεὺς, διότι δὲν θέλομεν νὰ δεῖξωμεν εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης ὅτι δυνάμεθα νὰ κατα-

λύωμεν βασιλείας. Ἐκτὸς τούτων ἦσαν καὶ ἄλλοι ἐν τῷ προθαλάμῳ μου ἐπὶ παραδείγματος οἱ πρέσβεις τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας Γουσταύου Ἀδόλφου, ὅστις ζητεῖ ν' ἀποδιώξωμεν τὸν νῦν βασιλέα Βερναρδόττην καὶ ν' ἀποδώσωμεν εἰς αὐτὸν τὸν θρόνον τῆς Σουηδίας. Ἦσαν προσέτι οἱ ἀπεσταλμένοι τῆς Βενετίας, οἵτινες ζητοῦσι τὴν παλινρθώσιν τῆς δημοκρατίας των. Πᾶσαι αἱ ἀπαιτήσεις αὗται σὰς φαίνονται δικαιοτάται δὲν ἔχει οὕτω;»

«Βεβαιοτάτα, δικαιοτάται, ἀπήντησεν στενάζων ὁ Ὑψηλάντης. Οὐδὲν δικαιοτέρον, ὑψηλότατε, ἢ ἡ ἐπανόρθωσις τοῦ δικαίου.»

«Βλέπετε λοιπὸν, ἐκραξεν ὁ Μέττερνιχ, πόσας ἀσχολίας ἔχομεν μετὰ τοὺς ζῶντας, οἵτινες ζητοῦν ἐπιμόνως τὸ δίκαιόν των; Μετὰ τοὺς νεκροὺς, στρατηγέ μου, δὲν ἔχομεν καιρὸν νὰ ἐνασχοληθῶμεν δὲν δυνάμεθα ν' ἀναστήσωμεν ἐκ τοῦ τάφου νεκρὸν βασιλεῖον. Δὲν ἀρνεῖσθε, πιστεύω, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἀπέθανε.»

«Τὸ ἀρνοῦμαι, ὑψηλότατε, ἐκραξεν ἐνθους ὁ Ὑψηλάντης. Ἡ Ἑλλὰς δὲν ἀπέθανε, ζῆ ἐν ταῖς καρδίαις τῶν υἱῶν της, θ' ἀναστηθῇ πάλιν ἐκ τοῦ τάφου της, θὰ θραύσῃ τὰς ἀλύσεις της, θὰ περιβληθῇ τὴν ἀρχαίαν της εὐκλειαν καὶ λαμπρότητα, ἂν Σεῖς δὲν βοηθήσητε τὸ ἔλεεινόν, τὸ ἐν κακίαις γηράσαν, τὸ ψυχορραγοῦν Ὀθωμανικὸν κράτος, ἂν δὲν θελήσητε νὰ ὑποστηρίξητε τὴν καταπίπτουσαν Τουρκίαν. Ἡ Τουρκία ἀποθνήσκει, ὑψηλότατε, καὶ τὸ σκῆπτρον τῆς Ἑλλάδος πεσὸν ἀπὸ τοῦ παραλελυμένου βραχίονός της θέλει περιέλθει εἰς χεῖρας νεαρᾶς καὶ ἀγνοτέρας.»

«Τὸ Ὀθωμανικὸν κράτος δὲν ἐγήρασεν οὐδ' ἐξησθένησε τοσοῦτον, ὅσον ὑμεῖς νομίζετε, εἶπε σείων τὴν κεφαλὴν ὁ Μέττερνιχ. Βεβαίως αἱ τρίχες αὐτοῦ ἐλευκάνθησαν ἐν ἀνομίαις, θὰ ζήσῃ ὅμως ἐπὶ πολὺ ἀκόμη ἡμεῖς δὲν ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ τὸ φονεύσωμεν καὶ νὰ τὸ λιθοβολήσωμεν διὰ τὰς ἀμαρτίας του, διότι τίς ὁ ἀναμάρτητος, ὁ μέλλων νὰ ρίψῃ τὸν πρῶτον κατ' αὐτοῦ λίθον. Ἐκτὸς τούτου κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν εἶναι μέγα ἀδίκον νὰ κηρυχθῶμεν κατὰ τῶν Τούρκων καὶ νὰ διώξωμεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς Εὐρώπης. Ἡ Αὐστρία οἰδεμίαν ἔχει πρὸς τοῦτο ἀφορμὴν, ἡ Ἰταλία μόλις πρὸ ἑνὸς ἔτους συνωμολόγησε μετὰ τῆς Πύλης τὴν ἐν Βουκουρεστίῳ εἰρήνην, δι' αὐτῆς δὲ καὶ μόνης τῆς εἰρήνης κατόρθωσε νὰ συναθροίσῃ πᾶσας τὰς δυνάμεις της καὶ νὰ στραφῇ κατὰ τοῦ Ναπολέοντος. Εἶναι ποτε δυνατόν ἡ Εὐρώπη μη-

(1) Σερμ. Ἱστορικὸν παραβαλ. Memoires du comte de Lagarte 1.

δόλως λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τὴν εἰρήνην ταύτην καὶ τὰς ἐξ αὐτῆς προκυψάσας μεγίστας ωφέλειας, νὰ καταστρέψῃ τὴν ἰσορροπίαν τῆς καὶ νὰ διαφύσῃ τὰς ἀρχάς, τὰς ὑπῆλκας τῶρα ἀκριβῶς διακηρύττει διὰ τῶν μοναρχῶν τῆς; Εἶναι ἀδύνατον, στρατηγέ, εἶναι ἀδύνατον.»

«Λοιπὸν, ὑψηλότατε, ὑπέλαβε μελαγχολικῶς ὁ Ὑψηλάντης, ἡ Ἑλλάς δὲν ἔχει οὐδεμίαν ἐλπίδα; Τὴν ἀφίετε ν' ἀποθάνῃ ὑπὸ τὴν τυραννίαν τῶν βορβάρων, χωρὶς νὰ τῇ δείξῃτε μήτε τὴν ἐλαχίστην ἐλπίδα ἀκτίνα; Ἀκούετε τὰς ἀπελπιστικὰς κραυγὰς τοῦ σφαγιαζομένου εὐγενοῦς καὶ δυστυχοῦς λαοῦ, χωρὶς νὰ σπεύσῃτε εἰς βοήθειάν του; ὦ ὑψηλότατε, σὰς ἱκετεύω μὴ ἀπαγγεῖλητε πρὶν σκερθῆτε πρῶτον τὴν καταδίκην μας! Μιμηθῆτε τὸν πατέρα μου...»

«Τί ἔκαμεν ὁ πατήρ σας, στρατηγέ; εἶπατέ μοι, διότι ὁμολογῶ θέλω θεωρήσει εὐτυχίαν μου νὰ ρυθμίσω τὴν διαγωγὴν μου πρὸς τὸ παράδειγμα ἐκείνου. Τί ἔκαμεν;

«Οὐδέποτε, ὑψηλότατε, ὑπέγραψεν ἀμέσως θανατικὴν καταδίκην καὶ ἂν τῷ τὴν παρουσίαζε τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον, καὶ ἂν πάντες ὁμοφώνως οἱ δικασταὶ καταδικάζον τὸν κατηγορούμενον. Γνωρίζων ὅτι τὰ πάθη δύνανται νὰ φέρωσιν εὐκόλως εἰς τὸν δεσποτισμὸν, ἔθηκε νόμον, καθ' ὃν οὐδέποτε ὁ ἡγεμὼν ἔδυνάτο ἀμέσως νὰ ὑπογράψῃ θανατικὴν καταδίκην. Ἐπί τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας ὁ δικαστὴς τῶν δεσποτῶν ἐχρεώσεται νὰ παρουσιάζηται εἰς τὸν ἡγεμόνα καὶ νὰ τὸν ἐρωτᾷ. «Ἐπιμένεις, ἡγεμὼν, νὰ χύσῃς ἀνθρώπινον αἷμα; Ἐπιμένεις νὰ θανατωθῇ ὁ καταδικασθεὶς;» Τότε δὲ μόνον ἐξετελείτο ἡ ποινὴ, ὅταν ἡγεμὼν ἀπῆντα καταφατικῶς καὶ τὰς τρεῖς ἡμέρας. (1)»

«Θεῖον! εὐγενές! ἐκραξε ζωηρῶς ὁ γραμματεὺς τῆς Αὐτοκρατορίας.

«Ὑψηλότατε, εἶπαν ἤδη ὁ Ὑψηλάντης, ἀκολουθήσατε τὸ παράδειγμα τοῦ πατρός μου! Σὰς ἱκετεύω μὴ ὑπογράψῃτε τὴν καταδίκην μας ἀμέσως. Καὶ ἡ Εὐρώπη ὁλόκληρος ἂν μᾶς καταδικάσῃ, μὴ ὑπογράψῃτε τὴν καταδίκην μας. Περιμένετε νὰ σὰς ἐρωτήσῃ ἡ τύχη, νὰ ἀπευθῆν ἡ ἱστορία δις ἔτι τὴν ἱερὰν ἐρώτησιν εἰς τὴν καρδίαν σας: «πρίγκιψ ἐπιμένετε νὰ ρονευθῇ ὁλόκληρον ἔθνος, πρίγκιψ, νὰ κατατομηθῇ ὁλόκληρος δυστυχὴς λαός; Μὴ ἀποφα-

σίσητε σήμερον, μὴ μὲ ἀφήσητε ν' ἀπέλθω ἐντεῦθεν ἀνευ παρηγορίας, ἀνευ ἐλπίδος. Τὸ ἐπαναλαμβάνω, ὑψηλότατε, εἰς τὰς χεῖράς σας κεῖται ἡ τύχη τῆς Ἑλλάδος, διότι σεῖς εἶσθε ὁ νόμος τῆς Εὐρώπης. Ἐρὸς ὑμᾶς ὄψω τὰς χεῖράς μου, σὰς ἱκετεύω ἐν ὀνόματι τῶν χιλιάδων χιλιάδων μητέρων, αἵτινες θρηνηθοῦσιν ἐπὶ τῶν τάφων τῶν ρονευθέντων υἱῶν των, ἐν ὀνόματι τῶν χιλιάδων ἀνδρῶν, αἵτινες βασανίζονται ἐντὸς ὑπογείων εἰρκτῶν, αἵτινες θέλουσι τοῖς χρησιμεύσει καὶ ὡς τάφος, ἐν ὀνόματι τῶν χιλιάδων ὄρφανῶν, αἵτινα πλανῶνται ἀστεγα, πειναλέα καὶ ἡμίγυρα, μὴ γνωρίζοντα καὶ τοὺς τάφους τῶν γονέων των, διότι αἱ μητέρες των ἐπωλήθησαν δοῦλαι εἰς Τουρκικὰ χαρέμια, οἱ δὲ πατέρες των ἀπηγγονίσθησαν ἢ ἐρρίφθησαν εἰς τὸν Βόσπορον ἐν ὀνόματι πάντων τούτων σὰς ἱκετεύω: εὐσπλαγγηθῆτε τοὺς Ἕλληνας! Μὴ μᾶς ἐμποδίσῃτε ἂν θέλετε μὴ μᾶς ὑποστηρίξῃτε, ἀφήσατέ μας ὅμως ἐλευθέρους νὰ ἐνεργήσωμεν. Ἐπιτρέψατε εἰς ἡμᾶς τὴν ὑπάτην τοῦλάχιστον παρηγορίαν νὰ δυναθῶμεν ν' ἀποθάνωμεν ὑπὲρ τῆς πατρίδος μας, τὴν ζωὴν μας, τὴν παρουσίαν μας, τὸ αἷμά μας...»

Ἐνταῦθα ὁ Ὑψηλάντης ἐσίγησεν αἶφνης, βαθεῖα ὠχρότης ἐκάλυψε τὰς παρειάς του, ἐκλονίζετο, προσεπάθει νὰ βιάσῃ ἑαυτὸν, νὰ ὁμιλήσῃ, ἀλλ' εἰς μάτην. Δάκρυα, πύρινα δάκρυα ἐξώρμησαν ἀπὸ τῶν ὀρθαλμῶν του, τὰ γόνατά του ἐλυγίσθησαν, ἐγονυπέτησε, καὶ θείε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ προσώπου ἐκλαίειν.

Ὁ πρίγκιψ Μίττερνιχ παρετήρει μὲ βλέμμα πλήρες συμπάθειας τὸν γονυπετοῦντα Ὑψηλάντην: τὸ συνήθως ὀρεσπερὸν πρόσωπόν του ὠχρίασε, τὸ σύνθηδες μειδίαμα ἐξηρανίσθη ἀπὸ τῶν χειλέων του, καὶ ἐντὸς τῶν μεγάλων γλαυκῶν ὀφθαλμῶν του ἔλαμπε τι, τὸ ὁποῖον ἤθελεν ἀρνηθῆ βεβαίως ἐνέπιον τῶν διπλωματῶν καὶ ἰσως καὶ εἰς τὸν ἴδιον ἐκυτὸν του, ἂν ἀνθρώπινος ὀφθαλμός τὸ ἐδῶκεν: ἀλλὰ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἦν τόσοσιν συγκεκινημένος, ὥστε οὐδόλως τοιαῦτα διελογίζετο, οὔτε ἠσθάνθη πόθεν προῆλθεν ἡ θερμὴ σταγὼν, ἥτις ἔπεσεν ἐπὶ τῆς ἀβρᾶς χειρός του, ὅτε κλίνας πρὸς τὸν Ὑψηλάντην, ἤγγισε τὸν ὦμον του.

«Ἐγέρθητε, πρίγκιψ Ὑψηλάντη, εἶπε μὲ φωνὴν συγκεκινημένην καὶ τρέμουσαν. Ὡ τῶρα ἐννοῶ ὅτι εἶσθε ἥρωες: κάλλιον τοῦ ἐλλείποντος βραχίονός σας μοὶ τὸ ἀποδεικνύουν τὰ δάκρυα ταῦτα. Μόνος ὁ γενναῖος, μόνος ὁ ἥρως δύναται

(1) Σημ. Memoires du comte de Lagarte 2, 132.

χόνων τιαυτα δάκρυα νά μὴ αἰσχύνηται, ἀλλὰ νά τὰ θεωρῆ ὡς καύχημα.

Συγγνώμην, ὑψηλότατα, ἐφιθύρουν ὁ Ὑψηλάντης ἐγειρόμενος καὶ ἀπομάσσων τὰ δάκρυά του ἐφάνην ἀσθενῆς ἐνώπιόν Σας.

«Ὅχι, ὦραϊε φίλε μου, ὑπέλαβεν ὁ πρίγκηψ, σὰς εἶδον ἰσχυρόν. Ὁ χόνων τιαυτα δάκρυα διὰ τὴν πατρίδα του, δύναται εὐκολώτατα νά γύσῃ ὑπὲρ αὐτῆς τὸ αἷμά του. Πιστεύσατέ μοι, ὑὰ ἐλογιζόμεν ἐτύχης, ἂν ἠδύναμην νά προσενέγκω εἰς τὸν εὐγενῆ ἐνθουσιασμόν σας τὴν βοήθειάν μου, τὴν ὑποστήριξίν μου. Λυποῦμαι τῇ ἀληθείᾳ διότι δὲν δύναμαι νά Σας δώσω οὐδεμίαν ἐλπίδα. Μὲ ὠνομάσατε πρὶν νόμον τῆς Εὐρώπης· ἀπατάσθε, στρατηγέ μου. Ἡ Εὐρώπη ὑπακούει τὴν σήμερον εἰς ἓνα καὶ μόνον νόμον, τὸν νόμον τῆς ἀνάγκης· εἰς τὸν νόμον δὲ τοῦτον ὑποτασσόμεθα πάντες καὶ δυστυχῶς δὲν δύναμαι νά Σας εἶπω «ἐνεργήσατε, ἐγὼ δὲν ἀναμιγνύομαι». Θέλω ὅμως νά μιμηθῶ τὸ παράδειγμα τοῦ πατρὸς σας· δὲν προφέρω, δὲν ὑπογράφω ἀμέσως τὴν καταδίκην. Θὰ περιμείνω ἕως ὅτου ἡ Εὐρώπη ἢ τὰ λοιπὰ ἀνακτοβούλια μοὶ ἀπευθύνουσι δις ἔτι τὴν ἐρώτησιν «πρέπει ν' ἀποθάνῃ ἡ Ἑλλάς, πρέπει νά τὴν καταδικάσωμεν;» Ἔως τότε, νῆε φίλε μου, δὲν θὰ Σας ἐμποδίσω. Σας συμβουλεύω ὅμως νά προσέζητε μὴ ἐπιχειρήσῃτε τι ἐνταῦθα ἐν Βιέννῃ. Ἡ Ἀστυνομία μας ἔχει ὀρεῖαν τὴν ὄρασιν καὶ ἀποστρέφεται τὰς συνωμοσίας καὶ μυστικὰς ἐταιρίας. Πιστεύω ὅτι μ' ἐννοεῖτε, καὶ θὰ λάβητε τὴν καλωσύνην νά ρυθμίσητε τὴν διαγωγὴν σας πρὸς τὴν συμβουλὴν μου. Ἄν δὲ νομίζητε ὅτι εἰς ἄλλο τι δύναμαι νά σας φανῶ χρήσιμος, σὰς βεβαιῶ ὅτι θὰ τὸ θεωρήσω εὐτυχίαν μου νά σας ὑπηρετήσω».

Τότε σὰς ἐξορκίζω, ὑψηλότατα, ἔκραζεν ὁ Ὑψηλάντης, ἄς μὴ φανερωθῆ ἡ συνδιάλεξις μας. Μὴ εἶπητε εἰς κανένα ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νά ἐκπληρωθῆ ἡ παράκλησις μου,

Οὐ μόνον σὰς τὸ ὑπόσχομαι, ἀλλὰ καὶ σὰς παρακαλῶ νά μοὶ ἐπιτρέψητε νά σας δώσω τὴν ἐξῆς συμβουλὴν. Καλλιεργήσατε ὅσον δύνασθε τὴν φιλίαν τοῦ Καποδιστρίου. Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος τὸν ἐκτιμᾷ πολὺ, καὶ ἂν ποτε εἶναι δυνατόν νά πραγματοποιηθῆ τὸ ἰδανικόν Σας, ἡ πραγματοποίησις τοῦ κείται κυρίως εἰς χεῖρας τῆς Ῥωσσίας. Ἴσως ὁ Καποδίστριας κατορθώσῃ νά ἐνθουσιάσῃ τὸν Αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον ὑπὲρ τῆς ἰδέας σας. Τώρα δὲ μοὶ ἐπῆλ-

θεν ἰδέα τις, ἣτις δύναται νά σας ὠφελήσῃ. Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος διάκειται λίαν εὐνοϊκῶς πρὸς ἐμὲ καὶ παραδέχεται ἐνίοτε τὴν γνώμην μου. Βεβαίως αἱ ἀρχαί μου, ὡς διπλωμάτου, δὲν μοὶ ἐπιτρέπουσι νά συνηγορήσω παρ' αὐτῶ ὑπὲρ τῆς ἰδέας σας, δύναμαι ὅμως νά δείξω εἰς τὸν Αὐτοκράτορα καὶ εἰς ὅλον τὸν κόσμον ὅτι σὰς ἐκτιμῶ καὶ ὅτι αἰσθάνομαι ἐμαυτὸν εὐτυχῆ ὀνομαζόμενος φίλος σας. Σήμερον παρουσιάζεται περίσπασις νά ἐπικυρώσω τὴν μεταξύ μας φιλίαν καὶ νά φανῶ δημοσίως μεθ' ὑμῶν ὡς στενός καὶ εἰλικρινῆς φίλος. Σήμερον ἐνεκα τῆς πενθίμου τελετῆς δὲν ἔχομεν οὔτε χοροὺς οὔτε ἐορτάς, καὶ νομίζω ὅτι δὲν θέλω ἐπισύρει κατ' ἐμοῦ τὴν ὀργὴν τῶν κυριῶν, ἂν κατάσχω ἐπὶ τινος ὥρας τὸν ὠραῖον των Ἀπόλλωνα. Ἐπιτρέψατέ μοι λοιπὸν νά σας ἐρωτήσω· εἰσθε ἐγγεγραμμένος εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Σερσίδνου Σμιθ παρασκευασθὲν γεῦμα;»

«Δὲν εἶμαι ἐγγεγραμμένος, ὑψηλότατα, καὶ ὁμολογῶ, πρῶτον τώρα ἀκούω περὶ τοῦ γεύματος τούτου, ἀπεκρίθη ὁ Ὑψηλάντης.

«Ἐντεῦθεν καταφαίνεται, εἶπε μειδιῶν ὁ Μέττερνιχ, πόσον σὰς ἐπασχολοῦν αἱ κυρίαί, ἀφ' οὗ πρῶτον τώρα ἀκούετε περὶ τοῦ γεύματος τούτου. Ἐπιτρέψατέ μοι λοιπὸν νά σας ἀφηγηθῶ τὰ κατ' αὐτό. Ὁ Σερσίδνου Σμιθ παρεσκεύασε γεῦμα, οὗτινος θὰ μετὰσχωσι πᾶσαι αἱ ἐν Βιέννῃ ἐπιστημότητες· τὸ ἐκ τοῦ γεύματος συναχθόμενον χρηματικὸν ποσὸν θέλει χρησιμεύσει πρὸς ἐξάρτυσιν πλοίου, ἢ, ἂν θέλητε, στόλου κατὰ τῶν πειρατῶν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐν Ἀφρικῇ αἰχμαλώτων. Ἡμεῖς πάντες γνωρίζομεν ὅτι ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν αἰχμαλώτων εἶναι ἀπλῆ μόνον πρόφασις, καὶ ὅτι ὁ Σερσίδνου Σμιθ διανοεῖται νά ἐξαρτύσῃ πλοῖον ἕνα δι' αὐτοῦ ἀποδώσῃ εἰς τὸν βασιλέα τῆς Σουηδίας τὸν ἀπολεσθέντα θρόνον του. Ἡ συνησπισμένη ὅμως Εὐρώπη δὲν φοβεῖται μὴ τὸ πλοῖον τοῦτο ταραξῆ τὴν ἡσυχίαν της, οἱ δὲ μονάρχαι θεωροῦσιν ὡς εὐχάριστον ποικιλίαν νά γευματίσωσιν ἅπαξ ἐπὶ ζωῆς των ἐν Ξενοδοχείῳ καὶ νά πληρώσωσιν ἰδιοχείρως τὸ γεῦμά των. Ἔστὲ σήμερον ξένος μου, στρατηγέ. Οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ διπλωμάται θὰ ἴδωσιν ὅτι ὁ γραμματεὺς τῆς Αὐστριακῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ὁ Ἕλλην πρίγκηψ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης εἰσὶ στενοὶ καὶ εἰλικρινεῖς φίλοι».

Τουτέστιν, εἶπε μειδιῶν μελαγχολικῶς ὁ Ὑψηλάντης, θὰ ἴδωσιν ὅτι ὁ πρίγκηψ Μέτερ-

νιχ δὲν ἀπαξιοῖ νὰ ᾔηαι φίλος μου, ὡς δὲν ἀπαξιοῖ νὰ γευματίσῃ ὑπὲρ τῶν ἐν Ἀφρικῇ αἰγυμαλώτων ἢ τοῦ ἐκθρονισθέντος βασιλέως τῆς Σουηδίας καὶ νὰ πληρώσῃ ἰδιοχείρως τὸ γεῦμά του. Δέχομαι εὐχαρίστως τὴν πρόσκλησίν Σας, Ὑψηλότατε, καὶ θεωρῶ μεγίστην εὐτυχίαν μου νὰ μετάσχω μεθ' ὑμῶν γεύματος, οὕτινος ὁ σκοπὸς εἶναι φιλάνθρωπος. Κατὰ ποίαν δὲ ὥραν, Ὑψηλότατε;

Μετὰ μίαν ὥραν ἀρχεται τὸ γεῦμα. Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ διέλθω ἀπὸ τὸ μέγαρόν σας, διότι πρέπει ν' ἀλλάξῃτε στολὴν. Ἐπειδὴ θὰ γευματίσωμεν διὰ σκοπὸν φιλάνθρωπον, δὲν ὑπάρχουσι διακρίσεις βαθμοῦ καὶ κοινωνικῆς θέσεως. Πάντες θέλουσιν ἔλθει φέροντες πολιτικὴν στολὴν, ἀπλοῦν μέλαν φράκον ἄνευ παρασήμων. Ὑπάγετε λοιπὸν ν' ἀλλάξῃτε ἔνδυμα, Στρατηγέ, μετὰ μίαν ὥραν θὰ ἔλθω.

Ἡ ἐπίσημος ὥρα ἤχησε μετ' ὀλίγον ἐμελλε ν' ἀρχίσῃ τὸ φιλάνθρωπικὸν γεῦμα. Ἐντὸς τῆς μεγάλης αἰθούσης τοῦ μεγάρου τοῦ Augarten ἐτέθησαν αἱ πολυτελεῖς τράπεζαι. Ὁ διάσημος μάγειρος Yann ἀνέλαβε τὴν παρασκευὴν τοῦ λουκουλείου ἐκείνου γεύματος. Ἡ αἴθουσα ἦν κεκοσμημένη μετὰ τὰς σηκίας πάντων τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, καὶ ἀμφοτέρωθεν ἐπὶ τῶν ἐξωστῶν ἐτοποθετήθησαν οἱ περιφημότεροι μουσικοὶ τῆς Βιέννης. Πρὸ τῆς κυρίας τοῦ μεγάρου εἰσόδου ἴστατο ἕλη ἰππέων σαλπικτῶν ὅπως ἀναγγέλλῃ διὰ σαλπισμῶν τὴν ἔλευσιν ἐκάστου τῶν ἡγεμόνων. Πάντες οἱ Μονάρχαι ἐδέχθησαν ἄσμενοι τὴν πρόσκλησιν τοῦ παραδόξου Σερσίδου Σμιθ, θέλοντες ν' ἀπολαύσωσιν ἀπαξ τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ γευθῶσιν ὡς ἰδιῶται ἐν ξενοδοχείῳ. Τιμὴ μετοχῆς δι' ἕκαστον ἄτομον ὠρίσθησαν τρία Ὁλλανδικὰ δουκάτα, καὶ πεντακόσιοι ἦσαν οἱ ἐγγραφέντες εἰς τὸν κατάλογον. Ἦδη ἤκούοντο οἱ ἤχοι τῶν σαλπικτῶν ἀγγέλλοντες τὴν ἔλευσιν τῶν ἡγεμόνων, αἵτινες ἤρχοντο ἐνδεδυμένοι ἀπλοῦν φράκον ἄνευ παρασήμων ὡς κοινοὶ ἄνθρωποι καὶ εὐθυμοὶ ὡς ἰδιῶται. Εὐτυχῶς δὲ ἤρχοντο ἐπὶ τῶν ἰδίων αὐτῶν ὄχημάτων τῶν φερόντων ἐκάστου τὰ οἰκόσημα, ἄλλως ἢ ἔλευσις των δὲν ἤθελε σημαίνεσθαι οὐδὲ ὡς ὑπὸ τῶν σαλπικτῶν, διότι ὡς προείπομεν, οὐδεὶς διέκρινεν αὐτοὺς ἀπὸ ἰδιώτας.

Ἡ ἀγοραία ἀμαξία τολμήσασα ν' ἀνκμιχθῇ μετὰ

τῶν ἡγεμονικῶν ὀχημάτων καὶ νὰ σταθῇ πλησίον τοῦ ὀχήματος τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσίας ἐπέσυρε τὴν περιφρόνησιν τῶν σαλπικτῶν, αἵτινες οὐδὲ τὸν ἐλάχιστον τόνον ἐσάλπισαν πρὸς τιμὴν τοῦ ἀπ' αὐτῆς πηδήσαντος ὑψηλοῦ καὶ λεπτοφυοῦς νεανίου.

»Κύριε, τὸ χαρτί σας, ἔκραξαν οἱ θυρωροὶ ὅτε ὁ νεανίας ἐπλησίασε πρὸς τὴν πύλην τοῦ μεγάρου.

»Τί χαρτί; ἠρώτησεν ἐκπλαγεὶς οὗτος.

»Τὸ εἰσιτήριόν Σας. Ἐδῶ μέσα δὲν ἐμβλίνουσι χωρὶς εἰσιτήριον, πρὸ πάντων οἱ ἐρχόμενοι ἐπὶ ἀγοραίας ἀμάξης, ἔκραξαν ἐν χορῷ καὶ σείοντες τὰ σκῆπτρά των οἱ ὑπηρέται.

«Τὸ εἰσιτήριόν μου; ἐπανέλαβε τεθορυβημένος ὁ νεανίας. Δὲν ἔχω εἰσιτήριον· γνωρίζω μόνον ὅτι εἶμαι ἐγγεγραμμένος».

» Ἐγγεγραμμένοι ἡμποροῦν νὰ λέγουν ὅτι εἶναι ὅλοι, κύριε, καὶ θὰ ᾔητον ὡραία δουλειὰ ἂν ἐμβαίνεν ὁ τυχὼν μέσα, ἔκραξεν ὁ εἰς τῶν θυρωρῶν.

»Λοιπὸν δὲν μὲ γνωρίζετε; ἠρώτησε τεταραγμένος ὁ νεανίας.

»Ὁχι, ὄχι δὲν σὰς γνωρίζομεν.

»Καὶ δὲν θὰ μὲ ἀφήσετε νὰ εἰσέλθω;

»Ἀρχὰ τὸ ἐννοήσατε, κύριε; βεβαία δὲν θὰ σὰς ἀφήσωμεν νὰ εἰσέλθητε, ἔκραξαν καγχάζοντες οἱ θυρωροί».

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἔφθασε μετὰ πατάγου τὸ ὄχημα τοῦ πρίγκηπος Μέττερνιχ· οἱ οἰκόσημοι ἤνοιξαν τὴν θυρίδα καὶ ὁ Μέττερνιχ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Ὑψηλάντου ἐπήδησεν ἀπὸ τῆς ἀμάξης.

»Λοιπὸν ὁῦτε μοι τὸν βραχίονά Σας εἶπεν ὁ Γραμματεὺς τῆς Αὐτοκρατορίας πρὸς τὸν Ὑψηλάντην· εἰσέλθομεν ὡς Διόσκουροι εἰς τὴν αἴθουσαν».

Ὁ τῆς ἀγοραίας ἀμάξης νεανίας ἰστάμενος ἀκόμη πρὸ τῆς θύρας. Ἦν οἱ θυρωροὶ ἐφρούρου ὡς Κέρβεροι, οὐδὲ ὡς ἐφαίνετο δυσχεροῦς ἐπεκάλθητο ἐπὶ τῶν χειλέων του, καὶ ἀποταθεὶς πρὸς τοὺς θυρωροὺς τοὺς ἠρώτησε.

«Λοιπὸν καὶ ἂν σὰς εἶπω τὸ ὄνομά μου δὲν θὰ μὲ ἀφήσητε νὰ εἰσέλθω;»

«Βεβαίως ὄχι, κύριε.

»Ἐστὼ ὄνομάζομαι Ἀλέξανδρος.

»Ἐ καὶ τί μὲ τοῦτο, ἀπήντησαν ἐν χορῷ οἱ θυρωροί. Ἀλέξανδροι εἶναι χιλιάδες.

Ὁ νεανίας ἐκχύχασε, καὶ ἰδὼν τὸν Μεττερ-

νυχ ἐρχόμενον μετὰ τοῦ Ὑψηλάντου ἔνευσεν αὐτῷ νὰ πλησιάσῃ καὶ τῷ εἶπεν. Ἄλλθατε εἰς καλὴν ὥραν, Μέττερνιχ· εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐγγυηθῆτε δι' ἐμέ, διότι δὲν θέλουν νὰ μὲ ἀφήσουν νὰ εἰσελθῶ. Ἰκέτευσα, εἶπον τὸ ὄνομά μου, ἀλλ' εἰς μάτην· οἱ φρουροὶ οὗτοι τοῦ Παραδείσου διατείνονται ὅτι Ἀλέξανδροι ὑπάρχουσι χιλιάδες. Παρακαλῶ, λάβετε με ὑπὸ τὴν προστασίαν σας. Ἄντιπροσωπεύσατε πρὸς στιγμὴν τὸ εἰσιτήριον μου, τὸ ὁποῖον ἐλησμόνησα.

Ἡ ἔλεος, Μεγαλειότατε, ἔκραξε βαθέως ὑποκλινόμενος ὁ Μέττερνιχ. Συγχωρήσατε τοὺς τυφλοὺς, οἵτινες δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἴδωσι τὸν ἥλιον.

Τοὺς συγχωρῶ διότι δὲν πταίουσι αὐτοί· ὁ ἥλιος ἐκρύβη ὀπισθεν μελανοῦ φράκου καὶ ἐπομένως δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸν διακρίνῃ ὁ ἀσθενὴς τοῦ θνητοῦ ὀφθαλμοῦ· ἀλλὰ μετὰ τίνος ἦλθατε; παρουσιάσατέ μοι τὸν φίλον, ὃν τόσον ἀγαπᾶτε ὥστε ἐρχεσθε στηριζόμενος εἰς τὸν βραχίονά του.

Μεγαλειότατε, ὑπέλαβεν ὁ Μέττερνιχ, ὁ φίλος οὗτος συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν πιστοτέρων ὑπηκόων σας, μεταξὺ τῶν ἀνδρειοτέρων στρατηγῶν σας. Δὲν τὸν ἀναγνωρίζετε; Πλησιάσατε φίλε μου.

Ὁ Ὑψηλάντης, ὅστις ὑπὸ σεβασμοῦ εἶχεν ἀποσυρθεῖ, ἐπλησίασεν ἤδη καὶ ὑπεκλίνατο πρὸ τοῦ Τσάρου.

Ὁ φίλος σας, ὑψηλότατε, ἂν δὲν ἀπκτώμαι εἶναι ὁ στρατηγὸς Ὑψηλάντης, ἔκραξεν ὁ Αὐτοκράτωρ. Τῷ ὄντι, ἐκαῖνος εἶναι. Τὸ φράκον εἶναι ὡς προσωπίς, ὃ φέρων αὐτὸ καθίσταται εἰς ὄλοκλήρου ἀγνώριστος· εἰσθε φίλος τοῦ στρατηγῶν μου Ὑψηλάντου, ὑψηλότατε;

Μεγαλειότατε, θεωρῶ καύχημά μου νὰ ἔχω φίλους, οἷοι ὁ στρατηγὸς Ὑψηλάντης καὶ ὁ κόμης Καποδίστριας. Ἐπειδὴ δὲ οὐδέποτε ἀρνοῦμαι τοὺς φίλους μου, παρεκάλεσα τὸν πρίγκηπα Ὑψηλάντην νὰ μέσουδοευσῇ σήμερον εἰς τὸ γεῦμα.

Ὁ Αὐτοκράτωρ ἀτενίσκας ἐπὶ στιγμὰς τινὰς διὰ τῶν μεγάλων ὀφθαλμῶν αὐτοῦ πρῶταν τὸν μειδιῶντα Μέττερνιχ, εἶτα τὸν μελαγχολικὸν Ὑψηλάντην, προσέθηκε. Μέττερνιχ, εἰσθε οὐμόνον μέγας νοῦς, ἀλλὰ καὶ εὐγενὴς καρδία. Ἡ φιλία σας θὰ φανῇ σήμερον εἰς πολλοὺς παράδοξος. Ἀλλ' ἄγωμεν, ἐγὼ προπορεύομαι, ἀπαιτῶ ὁμως νὰ μὲ ἀκολουθῆτε στηριζόμενοι ὁ εἰς εἰς τοῦ ἐτέρου τὸν βραχίονα. Ὁ Καποδίστριας θὰ χαρῇ πολὺ βλέπων ὑμᾶς εἰσερχομένους οὕτω.

Ὁ Αὐτοκράτωρ διελθὼν τοὺς πλήρεις ἀνθρώπων προθαλάμους ἔφθασεν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν, τὸν ἠκολούθησε δὲ ὁ Μέττερνιχ στηριζόμενος εἰς τοῦ Ὑψηλάντου τὸν βραχίονα.

Ὁ Τσάρος εἶχε δίκαιον. Οἱ ἐν τῇ αἰθαύσῃ ἠγαυόμενος καὶ διπλωμάται ἐξεπλάγησαν ἰδόντες τὸν Μέττερνιχ κρατοῦντα ἀπὸ τοῦ βραχίονος τὸν Ὑψηλάντην. περὶ οὗ ἐγνώριζον ὅτι ἦλθεν εἰς τὸ συνέδριον διὰ νὰ ἐνεργήσῃ περὶ τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ οὐείρου του, τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος. Ὡστε τῶρα βλέποντες αὐτὸν μετὰ τοῦ Μέττερνιχ, συνεπέραντο ὅτι ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶναι πλέον φαντασιοπληξία καὶ ὅτι ἔπρεπε ν' ἀρχίσωσι νὰ σκέπτονται σπουδαίως περὶ τοῦ νέου τούτου τοῦ μεγάλου διπλωμάτου σχεδίου.

Ἐπειδὴ ὡς εἶπομεν εἶχεν ἐξορισθῆ ἀπὸ τοῦ παραδόξου τούτου γεύματος πᾶσα διάκρισις καὶ ἐθιμοτυπία, ἕκαστος τῶν συνδαιτημένων ἦν ἐλεύθερος νὰ καθῆσθαι ὅπου ἤθελεν, Ὁ πρίγκηψ Μέττερνιχ καθῆσας πλησίον τοῦ Ὑψηλάντου παρεκάλεσε τὸν κόμητα Καποδίστριαν νὰ καθῆσθαι ἀπεναντί του. Ἐκεῖ πλησίον ἐκάθηντο οἱ Αὐτοκράτορες καὶ οἱ βασιλεῖς καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος, ὅστις βεβητισμένος εἰς διαλογισμοὺς ἐρριπτεν ἐνίοτε τὰ βλέμματά του ἐπὶ τῶν δύο Ἑλλήνων, καὶ ἤρχισε ν' ἀποτείνῃ εἰς ἑαυτὸν τὴν ἐρώτησιν ἂν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῆ ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Ἑλλάδος. Ἐσκέπτετο ὅτι ἡ μεγάλη αὐτοῦ προκάτοχος ἡ Αὐτοκρατεία Αἰκατερίνη ἐθεώρησε καθήκον τῆς νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν Ἑλλάδα, ὅτι ὁ διακαέστερος πόθος τοῦ βίου αὐτῆς ἦν νὰ ἐπιθέσθαι ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ ἐγγόνου αὐτῆς Ἀλεξάνδρου παρὰ τὸ Ῥωσικὸν στέμμα καὶ τὸ Ἑλληνικόν, δι' ὃ ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἐφρόντισε νὰ τὸν διδάξῃ τὴν Ἑλληνικὴν, δοῦσα εἰς αὐτὸν Ἑλληνας συντρόφους καὶ συμπαίκτορας, τὸν ἐνέδυσεν ἑλληνικὰ ἐνδύματα, καὶ ὅτι αὐτὴ ἢ ἰδίᾳ κατασκευάσασα τὸν χάρτην «τοῦ μέλλοντος Ῥωσικοῦ κράτους» συμπεριέλαβεν ἐν αὐτῷ τὴν Πολωνίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα (1). «Βασίλευς τῆς Ἑλλάδος», εἶλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ Ἀλέξανδρος, ὁποῖα ποίησις! ὁποῖον ὕψος τίτλου! Δὲν δύναμαι ἄρά γε νὰ πραγματοποιήσω τὸ μέγα τούτο καὶ ὑψηλὸν τῆς προμήτορός μου σχέδιον; Ἐχω τὸν Ὑψηλάντην, ὅστις ἔχων ἐν Ἑλλάδι τόσους φίλους καὶ ὀπαδοὺς καὶ ὧν ἐν-

(1) Σμ. Marson. Memoires sur l' imperatrice Catherine. II.

θουσιασμένος διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του δύναται νὰ τὸ πραγματοποιήσῃ. Ἄς τὸν ἀφάσω νὰ προσπαθῆσθαι νὰ υποκινήσῃ εἰς ἐπανάστασιν τοὺς Ἕλληνας, ὅταν δ' ἡ ἐπανάστασις ἐκραγῆ, τὴν υποστηρίξω καὶ λαμβάνω τὸ στέμμα τῆς ἀπελευθερωθείσης Ἑλλάδος.

Τοιαῦτα διελογίζετο ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος, καὶ τοὺς διαλογισμοὺς τούτους ἀναγνοὺς ἐπὶ τοῦ προσώπου του ὁ Καποδίστριας ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν μειδιῶν. «Κοιτάξτε σὰς, ἐργάζεσθε διὰ τὰ φαντασιώδη σχεδιάσας· δὲν γνωρίζετε ὅμως ὅτι ὁ υποκινῶν εἰμὶ ἐγὼ, ὅτι ἐγὼ ἀπασχολῶ τὴν φαντασίαν σας. Σὰς ἀμρότεροι θέλετε ν' ἀπελευθερώσητε τὴν Ἑλλάδα, ὁ μὲν Ὑψηλάντης ἀπὸ ἐνθουσιασμὸν πρὸς τὴν πατρίδα του, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀπὸ ματαιότητα. Ἐγὼ θὰ ἐπωφεληθῶ καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῆς ματαιότητος, ὅταν δὲ ὁ μὲν Ὑψηλάντης ἀπελευθερώσῃ τὴν πατρίδα του, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐννοήσῃ ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν στέμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του ἤθελεν εἶσθαι τὸ μῆλον τῆς ἐριδος τῆς Εὐρώπης, τότε θέλω προτείνει ἑμαυτὸν ὡς δῆθεν ἀντιβασιλέα ἐν Ἑλλάδι. Βεβαίως θέλει συγκατανεύσει εὐχαρίστως, καὶ ἀντὶ παντὸς ἄλλου ἡγεμόνος θέλει προτιμῆται νὰ ἴδῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἑλλάδος ἐμὲ τὸν ὑπὴκόον του, τὸν συμβουλὸν του τὸν σατράπην του. Ἀφ' οὗ δὲ ἀπαξ ἀναβῶ ἐπὶ τοῦ θρόνου, τότε βλέπομεν ἂν θάμεινω αἰωνίως ὑπὴκόος καὶ σατοράπης τῆς Ρωσίας.»

Ὁ δὲ Ὑψηλάντης; Καὶ οὗτος ἦν σκεπτικὸς, ἀλλ' οἱ διαλογισμοὶ του δὲν ἦσαν ἰδιωτελεῖς, δὲν ἐσχεδιάζε πῶς ν' ἀναβῆ ἐπὶ θρόνου, πῆγετο μόνον πρὸς τὸν Ὑψιστον νὰ τὸν καταξιώσῃ ν' ἀπελευθερώσῃ τὴν Ἑλλάδα, νὰ τῷ παρασχῇ τὰ μέσα, δι' ὧν νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ του, νὰ θραύσῃ τὰ δεσμὰ τῶν ἀδελφῶν του καὶ ν' ἀποθάνη ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος του. Τοιαῦτα διελογιζόμενος ἐκάθητο παρὰ τὴν τράπεζαν καὶ βλέπων τοὺς περὶ αὐτὸν πάντας εὐθύμους καὶ γελῶντας, ἠπόρει πῶς εἶναι δυνατόν νὰ γελῶσι καὶ νὰ ἀστείζωνται οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, ἐν ᾧ ἡ κυρία των ἐνασχόλησις ἦσαν τὰ μεγαλειότερα καὶ ἱερώτερα τῶν λαῶν συμφέροντα, ἐν ᾧ ἀπ' αὐτῶν ἐξήρτητο ἡ τύχη ὀλοκλήρου τῆς Εὐρώπης!

Ἦδη τὸ καθ' αὐτὸ γεῦμα ἐτελείωνεν οἱ συνδαιτημόνες ἐδοκίμασαν πάντα τὰ εἶδη τῶν περιφημοτέρων τῆς Εὐρώπης οἴνων. Οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ Αὐτοκράτορες ἔφαγον καὶ ἔπιον ὡς πάν-

τες οἱ Ἕλληνοὶ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν τε καὶ τῶν λοιπῶν συνδαιτημόνων ἐγένοντο ἐρυθρὰ ὑπὸ τοῦ οἴνου. Ἦδη εἰσεκομίσθησαν τὰ ἐπιδόρπια, ὀπῶραι καὶ γλυκίσματα παντὸς εἴδους καὶ πρὸς τούτοις ἐντελεστάτη συλλογὴ τῶν παντοειδῶν τυρῶν τῆς Εὐρώπης.

«Κύριοι, ἐκράξεν ὁ ἀπλοῦκός καὶ εὐθύμος βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας Μαξιμιλιανός, ἀφ' οὗ συνηθροίσθημεν ἐν Βιέννῃ διὰ νὰ ἐξομαλύνωμεν πάντα τὰ Εὐρωπαϊκὰ ζητήματα, σὰς παρακαλῶ νὰ μοὶ ἐπιτρέψητε νὰ προτείνω εἰς τὴν Συνδιάσκεψιν ἕτερον ζήτημα πρὸς ἐξομάλυνσιν. Μοὶ τὸ ἐπιτρέπουσιν οἱ ἡγεμόνες;

Ἄς ἀκούσωμεν τὸ ζήτημά σας, Μεγαλειότηατε, ἀπήντησεν ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσίας. Εἶμαι περίεργος ν' ἀκούσω τὸ ζήτημά σας, ἐξάδελφε, προσέθηκεν ὁ Αὐτοκράτωρ Φραγκίσκος, ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας κατένευσεν ὡς ἄλλος Ζεὺς, καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Βυρτεμβέργης, ὅστις ἐστενοχωρεῖτο πολὺ σήμερον διότι ἐλησμόνησαν νὰ κόψωσιν ἡμικυκλοειδῶς τὴν τράπεζαν, ἐνθα ἐκάθητο διὰ τὴν μεγάλην τῆς κοιλίας του περιφέρειαν, ὅπως ἐγίγνετο ἐν τῇ Αὐτοκρατορικῇ Τράπεζῃ, ὁ βασιλεὺς λέγομεν τῆς Βυρτεμβέργης ἐψιθύρισε λέξεις τινὰς ὡς συγκατάθεσιν θεωρηθείσας. Ἐπειδὴ δὲ οἱ μεγάλοι ἡγεμόνες συγκατένευσαν, ἐκόντες ἀκόντες ἀπήντησαν καταφατικῶς καὶ οἱ δοῦκες καὶ πρίγκηπες.

Καὶ σεῖς, κύριοι διπλωμάται καὶ πρέσβεις, ἐκράξεν ὁ βασιλεὺς Μαξιμιλιανός, καὶ σεῖς πρέπει νὰ μετὰσχῃτε τῶν συνδιασκέψεων ἐπὶ τοῦ ζητήματος, τὸ ὅποσον μέλλω νὰ προτείνω εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον τῆς Εὐρώπης. Πρόκειται νὰ ὀνομάσωμεν βασιλέα. Ἀλλὰ μὴ τρομάζητε. Δὲν ἐννοῶ βασιλέα ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ ἀρχῇ χωρῶν καὶ ἀνθρώπων, ἀλλὰ βασιλέα ἀρκούμενον νὰ ἀρχῇ μόνον τοῦ στομάχου, ὅστις κατὰ τὸν Κοριολλάνον εἶναι δεσπότης τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ. Εἰς τὸν δεσπότην δὲ τοῦτον θέλω νὰ δώσωμεν βασιλέα. Κύριοι σὰς παρακαλῶ ν' ἀποφανθῆτε ἐπὶ τοῦ ἐξῆς δυσκολωτάτου ζητήματος· «τίς ὁ βασιλεὺς τῶν τυρῶν εἶ.»

Ὁμηρικὸς γέλως ἀντήχησε καθ' ὅλην τὴν τράπεζαν. Πάντες ἐκάγχαζον, ὁ δὲ Βασιλεὺς Μαξιμιλιανός διατηρήσας τὴν σοβαρότητάς του προσέθηκεν. «Ὡς βλέπω ἔχομεν ἐνταῦθα πληρεστάτην συλλογὴν πάντων τῶν Εὐρωπαϊκῶν τυρῶν, οἵτινες συνηθροίσθησαν πάντες ὅπως συναγωνισθῶσι. Ἐξετάσωμεν λοιπὸν τὰ προτερόματα ἐκάστου καὶ ἀνακηρύξωμεν τὸν νικητήν.»

«Ναί, ναί, ἄς ἐξετάσωμεν ἔκραζεν ὁ Τσάρος, δεικνύων τοὺς ἐπὶ τῆς τραπέζης τυρούς, οἵτινες ἦσαν τεταγμένοι ὡς κανονοστοιχίαι.

«Μεγαλειότατε! ὑπέλαβεν ἤδη ὁ πρίγκηψ Ταλλεϋράνδος, ὅστις ἐκάθητο πλησίον τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας, παρακαλῶ νὰ μοὶ ἐπιτρέψετε νὰ συνηγορήσω ὑπὲρ τινος ἀπόντος, ὅστις ἔπρεπε νὰ ἦνε παρὼν διὰ νὰ μετάρχη τοῦ ἀγῶνος. Δὲν βλέπω μεταξὺ τῶν τυρῶν τὸ προϊόν τῆς πατρίδος μου, τὸν *fromage de brie*. Θὰ μοὶ ἐπιτραπῇ ἄρα γε νὰ διατάξω νὰ τὸν φέρουν ἀπὸ τὸ μέγαρόν μου διὰ νὰ συναγωνισθῇ μετὰ τῶν συναδελφῶν του;»

Ὁ βασιλεὺς ἐμεδίασεν εἰς σημεῖον συγκρατήσεως καὶ εἰς ἓν τοῦ Ταλλεϋράνδου νεῦμα ἠγέρθη ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ κόμης Περιγὸρ ὅπως δώσῃ τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς εἰς τοὺς ὑπηρετάς.

Ἐν τούτοις ἤρξατο ἡ ἐξέτασις τῶν παρόντων οἱ μονάρχαι ἐγεύοντο αὐτοὺς σιωπηλοί, οἱ δὲ διπλωμάται συνεζήτουν τὸ ζήτημα σοβαροὶ καὶ μὲ πολιτικὸν ζῆλον. Ὁ λόρδος Castloreagh διετείνετο ὅτι μόνος ἄξιός νὰ χειροτονηθῇ βασιλεὺς τῶν τυρῶν ἦν ὁ συμπατριώτης του *Silhoncheese*. Ὁ πρέσβυς τῆς Σαρδηνίας δούξ Ἀλδίνη ἐπέμενεν ὑπὲρ τοῦ ἐκ Μιλάνου *strachino*, ὁ ἀπεσταλμένος τῆς Ἑλβετικῆς ὀμοσπονδίας Τσελτνερ ἐπήνει τὸν Ἑλβετικόν, καὶ ὁ πρέσβυς τῆς Ὀλλανδίας Βαρῶνος φὸν Φάλκ ἔκραζεν ὅπως τὸν ἀκούσῃ ὁ Τσάρος ὅτι τὸ στέμμα ἀνήκει εἰς τὴν τυρὸν τοῦ Λιμβούργου, πρῶτον διὰ τὰ μεγάλα αὐτοῦ προτερήματα καὶ δεύτερον διότι τὸν ἠγάπα περιπαθῶς ὁ μέγας Πέτρος, ὅστις ὁσάκις ἔτρωγεν αὐτὸν ἐμέτρα πρῶτον διὰ τοῦ διαβήτου τὸ τεμάχιον, ὅπερ ἐμελλε νὰ φάγῃ.

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Ὀλλανδοῦ πρεσβευτοῦ ἐνεποίησαν ἐντύπωσιν οὐ σμικρὰν εἰς τὸ συνέδριον τῶν τυροδικῶν. Ὁ Τσάρος ἔλαβε καὶ δεύτερον ἐξ αὐτοῦ τεμάχιον προσενεγκῶν τὸ ἥμισυ εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας, ὅστις τὸ ἔφαγε μὲ ἦθος ἀλχημιστοῦ καταγινομένου εἰς τὴν εὔρεσιν τῆς φιλοσοφικῆς λίθου. Ὁ Αὐτοκράτωρ Φραγκίσκος μόνις γευσάμενος αὐτοῦ ἀπόβησε τὸ ἐνώπιόν του πινάκιον εἰς σημεῖον ἀποδοκιμασίας, οἱ δὲ λοιποὶ συνδαιτημόνες διηρέθησαν εἰς δύο ἀντίπαλα στρατόπεδα, διατεινόμενοι οἱ μὲν ὅτι ὁ τυρὸς τοῦ Λιμβούργου εἶναι θεσπέσιόν τι, οἱ δὲ ὅτι οὐδεμίαν ἀξίαν ἔχει.

Ἦδη ὑπηρετῆς εἰσελθὼν παρουσίασεν εἰς τὸν Αὐτοκράτορα Φραγκίσκον ἐπὶ δίσκου ἀργυ-

ροῦ ἕτερον εἶδος τυροῦ, λευκοτάτου καὶ νοστιμωτάτου τὴν γεῦσιν.

«Ἴδού τυρὸς ἄξιός νὰ χειροτονηθῇ βασιλεὺς ἔκραζεν ὁ Αὐτοκράτωρ μάλις τὸν ἐγεύθη ὡραίως, περίφημος τυρὸς. Ἴευθῆτε, κύριοι καὶ θὰ ἰδῆτε. Μετ' αὐτοῦ δὲ συνεφώνησε καὶ ὁ Τσάρος καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς Πρωσσίας καὶ Βαυαρίας.

Μεγαλειότατε, εἶπεν ἤδη ὁ Ταλλεϋράνδος μειδιῶν, θεωρῶ ἐμαυτὸν εὐτυχῆ διότι ὁ στέφανος δίδεται εἰς τὴν Γαλλίαν ὁ τυρὸς ὁ ὁποῖος σὰς ἤρεσε τόσον εἶναι ὁ *fromage de brie*.

Εἶναι ἀξιόλογος ὁ *fromage de brie*, εἶπεν ὁ βασιλεὺς Μαξιμιλιανός, ὡραιότατος λευκὸς νεανίας πλήρης ἀθωότητος καὶ νεότητος.

Εἶναι ἀξιόλογος ὁ *fromage de brie* ἔκραζαν ἐν χορῶ πάντες οἱ συνδαιτημόνες· εἶναι ὁ ἀριστος πάντων τῶν τυρῶν· εἰς αὐτὸν ἀνήκει τὸ στέμμα.

Ὁ βασιλεὺς Μαξιμιλιανός ἠγέρθη τότε καὶ μὲ φωνὴν σοβαρὰν ἐν μέσῳ γενικῆς σιγῆς εἶπεν· ἀψήλοτάτη ὁμήγυρις, τὸ μέγα ζήτημα ἐλύθη, ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπεφάνθη.

Κηρύττω τὸν *fromage de brie* βασιλέα τῶν τυρῶν, ὑψώσατε τὰ ποτήριά σας καὶ πίνωμεν εἰς ὑγίαν του. Ζήτω ὁ βασιλεὺς τῶν τυρῶν *fromage de brie*.

Πάντες ἠγέρθησαν ὅπως πίνωσιν εἰς ὑγίαν τοῦ νέου βασιλέως, αἶφνης ὅμως τρομερὸς κρότος ἠκούσθη ἡ τράπεζα, εἰς ἣν ἐκάθητο οἱ βασιλεῖς ὑψώθη, ἐκλονίσθη καὶ κατέπεσεν, οἱ δὲ μονάρχαι μάλις ἐπρόφθασαν νὰ παραμερίσωσιν ὀλίγον ὅπως ἀποφύγῃσι τὰ καταπίπταντα ποτήρια, πινάκια, φιάλας καὶ λοιπὰ τῆς τραπέζης σκεύη.

Λίτια πάντων τούτων ἦν ὁ δυστυχὴς βασιλεὺς τῆς Βυρτεμβέργης, ὅστις προσπαθήσας νὰ ἐγερθῇ ἐσήκωσε διὰ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς γαστρὸς του ὀλόκληρον τὴν τράπεζαν.

Μεγαλειότατε, ἔκραξε καγγάζων ὁ Τσάρος, θαυμάζω τὸν εὐφυέστατον τρόπον, καθ' ὃν σηκίωνετε τὴν τράπεζαν, ὅστις καθιστᾷ περιπτοὺς ὑπηρετάς.» Ὁ βασιλεὺς δὲν ἀπήτησεν, ἀλλὰ γενόμενος καταπόρφυρος καὶ ψιθυρίσας κυνηγετικὴν ὕβριν, ὑπεκλίνατο ἐνώπιον τῶν μοναρχῶν καὶ κατέλιπεν ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν περὶ αὐτὸν τὴν αἴθουσαν. Τὴν αὐτὴν δ' ἐσπέραν ὀργισμένος διὰ τὴν πρὸς τὴν γαστέρα του περιφρόνησιν τῶν παρασκευασάντων τὸ γεῦμα καὶ κατησχυμένος διὰ τὸν εὐφυέστατον τρόπον, καθ' ὃν ἐσήκωσε τὴν τράπεζαν, ἀνεχώρησεν ἐκ Βιέννης διευθυνόμενος εἰς τὸ κράτος του.

« Τίς ἔφερε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ; ἠρώτησεν ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης τὸν θαλαμηπόλον του, δεικνύων αὐτῷ διὰ νεύματος εὐώδη καὶ κομφοτάτην ἐπιστολὴν, ἣν ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρά του.

« Εἰς ἄνευ στολῆς ὑπηρετίας, ἐξοχώτατε, ἀπήντησεν ὁ θαλαμηπόλος· εἶπεν ὅτι διετάχθη νὰ τὴν ἀφήσῃ μόνον χωρὶς νὰ περιμένῃ ἀπάντησιν ».

Παράδοξον ! ἐψιθύρισεν ὁ Ὑψηλάντης, νεύσας τῷ θαλαμηπόλῳ νὰ ἐξέλθῃ. Παράδοξον ! Τίς ἄρα γε νὰ ᾔηται ἡ γυνὴ αὕτη, ἥτις γνωρίζει τόσον ἀκριβῶς τὰς σχέσεις μου, τοὺς μυστικωτέρους διαλογισμούς μου καὶ ἥτις μὲ πλησιάζει ὡς σερῆν θέλουσα νὰ μὲ σαγηνεύσῃ ;

Σκεφθεὶς δ' ἐπὶ τινὰς στιγμὰς, ἔρριψε πάλιν τὰ βλέμματα ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς καὶ ἤρχισε ν' ἀναγνώσκῃ ὀλίγον ὑψηλοφώνως. Ἄβασιλεῦ τοῦ μέλλοντος. Οἱ ἄνδρες καὶ νεανίαι τοῦ βασιλείου σου ἀναμένουσι τὴν φωνὴν σου, ὅπως σύρωσι τὸ ξίφος, καὶ ἀποδώσωσιν εἰς τὸν ἔγκονον τῶν Κομνηνῶν τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος. Αἱ γυναῖκες καὶ θυγατέρες τοῦ βασιλείου σου ἀναμένουσι τὴν φωνὴν σου ὅπως σοὶ προσενέγκωσι τὴν καρδίαν των καὶ σὲ ἐναγκαλισθῶσι. Καὶ ἐγὼ εἶμαι Ἕλληνας, ἀλλὰ δὲν περιμένω τὴν φωνὴν σου· ἐξ ἐναντίας ἐγὼ σοὶ κράζω, ἐλθέ πρός με γενναῖε βασιλεῦ τῆς πατρίδος μου. Ἐλθέ πρός με ὡς μοὶ ὑπεσχέθης χθές. Γνωρίζω ὅτι ἀπόψε θέλεις συναθροίσαι περὶ σὲ πάντας τοὺς πιστοὺς σου. Γνωρίζω προσέτι ὅτι ἡ πριγκιπέσσα Ε. Σ. σὲ περιμένει ἀπόψε, καὶ ὁμως σοὶ λέγω : ἐλθέ πρός με Ἀλέξανδρε Ὑψηλάντη. Σὲ ἀγαπῶ πλεότερον καὶ ἀγνότερον ἢ ἡ πριγκιπέσσα Ε. Σ. διότι ταλμῶ νὰ ριψοκινδυνεύσω τὴν ζωὴν μου, τὴν τιμὴν μου διὰ νὰ σὲ ἴδω. Σὲ ἀγαπῶ ὅχι διότι εἶσαι ὡραῖος, ἢ διότι ὁ ὀφθαλμὸς σου εἶναι πυρῶδης καὶ τὸ στόμα σου εὐγλωττον· σὲ ἀγαπῶ διότι εἶσαι ἥρωας, διότι μέλλεις νὰ ἐλευθερώσῃς τὴν πατρίδα μας. Ἐλθέ πρός με πρὶν ὑπάγῃς εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν φίλων σου. Ἡ καρδία μου σὲ ἀναμένει. Περὶ τὴν 10 ἑσπερινὴν ὥραν σήμερον ἄραξά θέλει περιμένει πρὸ τῆς θύρας τοῦ μεγάρου σου· θέλει περιμένει σὲ, διὰ νὰ σὲ φέρῃ πρός με. Ἐλθέ, ἐλθέ πρός τὴν θυγατέρα τῆς πατρίδος σου ».

Θὰ ὑπάγῳ εἶπεν ὁ Ὑψηλάντης ἀναγνοὺς καὶ πάλιν τὴν ἐπιστολὴν. Θέλω νὰ μάθω τίς ἡ γυνὴ αὕτη. Οὐδὲν πλέον. Λέγει ὅτι μ' ἀγαπᾷ πλεότερον ἢ ἡ Ἑλένη Σουβαρώφ. Ἀλλὰ μὴ

πως μὲ ἀγαπᾷ ἡ Ἑλένη; Μήπως τὴν ἀγαπῶ ἐγὼ ; Ὡ Ὅχι. Δὲν θέλω, δὲν δύναμαι ν' ἀγαπήσω ἕτερον ὄν ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης ἢ τὴν πατρίδα μου. Εἰς αὐτὴν καὶ μόνην ἀνήκει ἡ καρδία μου, εἰς αὐτὴν ἀνήκουσιν οἱ διαλογισμοί μου. Οὐδὲν γῆινον αἰσθημα δύναται νὰ ταράξῃ τὸν ἱερὸν ἐνθουσιασμόν μου, οὐδεμίαν γυναικί δύναμαι ν' ἀφισρώσω τὸν ἔρωτά μου, ἐνόσω ἡ πατρίς μου στενάξῃ ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἀλύσεων. Δὲν θέλω οὔτε ν' ἀγαπηθῶ οὔτε ν' ἀγαπήσω. Ἡ καρδία μου ἀνήκει εἰς μόνην τὴν Ἑλλάδα. Πρὸ αὐτῆς· μόνης θέλω ν' ἀγαπηθῶ. Μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ σεῖς μυστηριώδεις τοῦ γῆινου ἔρωτος ἄγγελοι. Εἰς τὸ πῦρ σεῖς θελκτικαὶ φράσεις καὶ ποταπαὶ κολακεῖαι. Ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης ἀνήκει εἰς τὴν πατρίδα του καὶ ὅχι εἰς τὰς γυναῖκας.

Λαβῶν δὲ πάσας τὰς κομψὰς καὶ εὐωδιαζούσας ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας ἔλαβε χθές κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ναοῦ ἐξοδὸν του, ἔρριψεν αὐτάς τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην εἰς τὰς φλόγας τῆς θερμάστρας. Ἦσαν δ' αἱ ἐπιστολαὶ ἐκεῖναι οὐκ ὀλίγαι. Σχεδὸν δι' ὅλας τὰς ἐκκλησίας τῆς Βιέννης περιείχοντο ἐν αὐταῖς συνεντεύξεων αἰτήσεις. Πολλάκις δὲ τοιαῦται ἐρωτικαὶ χρυσαλίδες ἤλθον πρὸς τὸν Ὑψηλάντην, ἀλλ' αὐτὸς οὐδέποτε ἠκολούθησεν αὐτάς, οὐδέποτε ἐνέδωκεν εἰς τὰς προσκλήσεις. Ἡ καρδία του ἦν πλήρης ἱεροῦ ἐνθουσιασμοῦ διὰ τὴν προσφιλῆ του πατρίδα, ὁ νοῦς του εἶχεν ἄλλας ἀσχολίας πολλῶ τῶν ἐρωτικῶν συνεντεύξεων σπουδαιοτέρας καὶ ἀγιωτέρας. Διὰ τοῦτο ἔρριψεν ἤδη αὐτάς εἰς τὸ πῦρ καὶ ἐνῶ αὐταὶ ὑψοῦμεναι ἐντὸς τοῦ πυρὸς κατέπιπτον μεταβαλλόμεναι εἰς κόνιν, οὗτος μειδιῶν περιλύπως ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν : τοιοῦτον τὸ τέλος παντὸς γῆινου ἔρωτος· οὐδὲν ὑπολείπεται αὐτοῦ ἢ μόνον κόνις. Μόνος εἰς ἔρωσ μένει ἀθάνατος καὶ ἀφθορος μὴ ψυχραϊνόμενος ὑπὸ τοῦ παγετοῦ τῶν ἐτῶν μηδὲ προσβαλλόμενος ὑπὸ τῶν τρικυμιῶν τοῦ βίου, ὁ πρὸς σὲ ἔρωσ, ἱερὸν τῆς πατρίδος ἕδαφος. Ὁ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρωσ εἶναι θεῖον καὶ ἀθάνατον πῦρ, ζωογονοῦν πᾶσαν καρδίαν. Τὸν ἔρωτα τοῦτον σοὶ προσφέρω ὁ υἱὸς σου ἐγὼ, Ἕλλάς πατρίς μου προσφιλης, ἕδρα τῶν θεῶν, τῆς ποιήσεως καὶ τοῦ κάλλους.

Αἱ ἐπιστολαὶ πᾶσαι μετεβλήθησαν εἰς κόνιν· μόνον τῆς Ἑλληνίδος τὴν ἐπιστολὴν δὲν ἔρριψεν εἰς τὰς φλόγας, τὴν ἐκράτησε διότι ἤθελε νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν πρόσκλησίν της. Ἡ γρά-

ψα αὐτήν, εἶπε καθ' ἑαυτὸν, εἶναι θυγάτηρ τῆς πατρίδος μου», καὶ πρέπει νὰ μάθῃ παρ' ἐμοῦ τὴν ἀλήθειαν. Ἀλλὰ καὶ ἡ Ἑλένη πρέπει νὰ τὴν μάθῃ. Ἄν ᾔναι ἀληθὲς ὅ, τι εἶναι ἐνταῦθα γεγραμμένον, ἂν... θὰ ὑπάγω πρὸς αὐτήν, θὰ ἀτενίσω τοὺς ὠραίους τῆς ὀφθαλμούς, καὶ θὰ τῇ εἶπω τὴν ἀλήθειαν. Μόλις εἶναι ἐννάτη. Ἔχω λοιπὸν καιρὸν νὰ τὴν ἴδω πρὶν ὑπάγω εἰς τῆς Ἑλληνίδος». Τοὺς λόγους τούτους εἰπὼν, ἔσυρε τὸν κώδωνα, διέταξε τὸν ὑπρέτην νὰ ἐτοιμάσῃ τὴν ἄμαξαν καὶ μετέβη εἰς τὸ μέγαρον ἔνθα ὁ πρίγκηψ Ναβισκὴν μετὰ τῆς θυγατρὸς του, τῆς νεαρᾶς χήρας Σουδαρῶφ κατώκει.

Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἐτελεῖτο παρὰ τῷ Αὐτοκράτῳ Φραγκίσκῳ καὶ τῇ ὠραίᾳ αὐτοῦ συζύγῳ Λουδοβίκῳ λαμπρὰ ἑορτὴ. Παρίσταντο κωμῳδίαί, κωμειδύλλια καὶ ζωσαὶ εἰκόνες, ὧν μετέσχον ἢ τε Αὐτοκράτειρα καὶ αἱ Ἀρχιδούκισσαι. Ἡ ἑορτὴ ἐκείνη ἐθεωρήθη ὡς μέγα γεγονός παρά τε τῶν κυρίων καὶ τῶν κυριῶν, ἐντοπίων τε καὶ ξένων, καὶ πρὸ ἐβδομάδων πάντες οἱ ἔχοντες τὰ προσόντα τοῦ προσκαλεῖσθαι εἰς τὰς ἀνακτορικὰς ἑορτὰς μετεχειρίσθησαν πᾶν μέσον ὅπως προσκληθῶσι. Εὐτυχεῖς οἱ ἐπιτυχόντες, ἀπηλπισμένοι δὲ καὶ κατησχυμένοι οἱ μὴ προφθάσαντες νὰ ἐπιτύχωσιν εἰσιτήρια.

Ἡ πλουσία καὶ ὠραία πριγκηπέσσα Σουδαρῶφ δὲν ὑπῆγεν εἰς τὴν ἑορτὴν, καὶ διὰ νὰ μὴν ἀνγκασθῇ νὰ συνοδεύσῃ τὸν πατέρα καὶ τοὺς ἀδελφούς της, οἵτινες ἦσαν προσκεκλημένοι, καθὰ συγγενεῖς τοῦ Τσάρου, προσεποιήθη ἀδιαθεσίαν, καὶ μέϊνασα μόνη ἐκάθητο σιωπῶσα καὶ μελαγχολικὴ ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, καὶ παρετήρει ρεμβάζουσα τὸ βαθμηδὸν σθεννόμενον πῦρ τῆς θερμάστρας.

Περὶ τὴν θῆν ὥραν ἡ θύρα τοῦ δωματίου ἠνοίχθη καὶ ἀνὴρ λαμπρὰν στρατηγοῦ στολὴν φέρων εἰσῆλθεν. Ἡ Ἑλένη βεβυθισμένη εἰς τοὺς διαλογισμούς της δὲν παρετήρησε τὸν εἰσελθόντα, ὅστις πλησιάζας καὶ σταθεὶς ἐνώπιον αὐτῆς τὴν ἠτένιζεν, ἀλλ' ἐκείνη μηδὲν τὴν παρουσίαν του ὑποπτεύουσα ἐξηκολούθει ρεμβάζουσα. Αἱ φλόγες τῆς πυρᾶς φωτίζουσαι ἀμυδρῶς τὸ ὠραῖον αὐτῆς πρόσωπον, ἐδίδον αὐτῷ ἔκφρασιν θελκτικωτάτην. Ὁ πρὸ αὐτῆς ἰστάμενος ἀνὴρ τῶρα κατὰ πρῶτον εἶδε πόσον ὠραία ἦτο. Οὐδέποτε ἄλλοτε τὸ παρετήρησε, καὶ τῶρα αἰσθανθεὶς αὐτὸ ἤρχισε νὰ τρέμῃ, ἀλλὰ ἐνθυμηθεὶς ὅτι εἰς μόνην τὴν πατρίδα του

ἀνήκει ὁ ἔρως του, κατενίκησε τὸ αἰσθημά του, καὶ θέλων νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν θελκτικὴν καὶ ἐπικίνδυνον δι' αὐτὸν σκηνὴν ἐκείνην εἶπε μὲ φωνὴν τρέμουσαν ἀλλ' ἀρμονικωτάτην.

«Πριγκηπέσσα Ἑλένη!»

Ἄυτη ἐκπλαγεῖσα ἀνεπήδησε καὶ τείνασα αὐτῷ μειδιῶσα ἀμφοτέρως τὰς χεῖρας, εἶπεν «ἦλθατε λοιπὸν Ὑψηλάντη;» καὶ τὸν ἠτένιζε μὲ τοὺς μεγάλους μέλανας ὀφθαλμούς της.

Ὁ Ὑψηλάντης θέλων ν' ἀποφύγῃ τὰ ἐπικίνδυνα βλέμματά της, ἔστρεψεν ἀλλαχοῦ τὸ πρόσωπον καὶ ἀπεκρίθη. «Ἦλθον Ἑλένη, ἀλλ' ἦλθον διὰ ν' ἀναχωρήσω ἀμέσως. Ἦθελον νὰ βεβιωθῶ ἰδίῳις ὄμμασιν, ὅτι πράγματι δὲν ὑπήγετε εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν ἀνακτόρων. Διατί πριγκηπέσσα Ἑλένη ἀπεποιήθητε νὰ μετάρχητε τῆς λαμπρᾶς ἑορτῆς; (ἀκολουθεῖ).

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΓΡΙΦΩΝ.

Τί; Οἱ γρίφοι ἔχουσιν ἱστορίαν; Ἡ ὑπαρξίς των δὲν ἀνάγεται εἰς πλησιεστάτην ἐποχὴν; Δὲν εἶναι λοιπὸν οἱ γρίφοι προϊόντα τῆς σήμερον ἢ, τὸ πολὺ, τῆς χθές;

Εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας εὐλόγως δυνάμεθα ν' ἀπαντήσωμεν. — Ὡς καὶ οἱ γρίφοι ἔχουσι τὴν ἱστορίαν των, ἡ δὲ καταγωγὴ των ἀνάγεται εἰς ἐποχὴν ἀρχαιοτάτην.

Ἐσχάτως ἀνεζητήσαμεν τὰ ἔχνη αὐτῶν μετὰ προσοχῆς καὶ ἐνδιαφέροντος, καὶ ἐν ταῖς ἐρευναις μας ταύταις, ἐὰν δὲν ἀνήλθομεν μέχρι τῶν ἱερογλυφικῶν τῶν Αἰγυπτίων, ἀνήλθομεν ὁμῶς ἐπιτυχῶς καὶ βεβαίως μέχρι τοῦ Κικέρωνος καὶ Ἀλεξάνδρου. Τῶν προσπαθειῶν μας τούτων, σκοποῦσῶν τὴν εὔρεσιν τῆς καταγωγῆς καὶ ἀρχῆς τῶν γρίφων, δίδομεν ἐνταῦθα σύντομον ἔκθεσιν, χάριν τῶν εὐρισκόντων εὐχαρίστησιν εἰς τὴν σπουδὴν των, καὶ ἐντροφόντων εἰς τὴν λύσιν των.

Ὁ ἔπαινος, ὅτι διὰ τῆς ἱστορίας τῶν γρίφων προσέφερεν ἀξιεπαινον ἐπικουρίαν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ, ὀφείλεται κυρίως τῷ Βύκτωρι Ὀχμαν, ὅστις ἐν ἐγχειριδίῳ, «Ἐξέτασις τῶν γρίφων», ἀναγνωσθέντι κατὰ τὴν ἐτησίαν ἔκθεσιν τοῦ γυμνασίου τοῦ Ὀππελν (1861), συνέλεξεν ἀκαμάτως καὶ κατέταξεν ἀπάσας τὰς περὶ τῆς ἀρχαιότητος των εἰδήσεις.

Ἀπὸ τοῦ εἰρημένου ἐγχειριδίου ἐξάγομεν